

Publicatie Wild op weg. *Aanrijdingen met wild: wie is verantwoordelijk en wie betaalt de prijs?*
Door Tom Booms, Ernst Plambeck, Machteld de Vries en Steven van Waas
Utrecht: Kennispunt 2008, Faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie
ISBN 978-90-5213-163-4
Begeleiders Prof. mr. A.A. Freriks, mw. mr. ing. I. Boissevain

Samenvatting

Wie is aansprakelijk voor schade door aanrijdingen met wild?

Aanrijdingen met herten, reeën en zwijnen komen regelmatig voor in Nederland. Alleen al op de Veluwe schommelt het aantal geregistreerde aanrijdingen tussen de 225 en 700 per jaar.¹ Afgelopen jaar liep dit aantal zelfs op tot 895.² Voor zowel dier als mens is een aanrijding een vervelende ervaring, en soms zijn de gevolgen zelfs fataal. Om dit soort aanrijdingen te voorkomen, kunnen maatregelen getroffen worden, zoals het plaatsen van hekken aan de rand van een natuurgebied, het plaatsen van wildroosters langs een weg of het beperken van de maximumsnelheid. Dit onderzoek gaat over aanrijdingen met wild. Tot op heden is onduidelijk of aanrijdingen met wild tot aansprakelijkheid kunnen leiden, en zo ja, wie dan aansprakelijk is, op basis waarvan en onder welke voorwaarden.

De Dierenbescherming heeft het Kennispunt Recht, Economie, Bestuur en Organisatie gevraagd hier nader onderzoek naar te doen.

In dit onderzoek wordt de Veluwe als praktijkvoorbeeld gebruikt om meer grip te krijgen op dit op zichzelf landelijke probleem.

Voor het aansprakelijkheidsvraagstuk is allereerst van belang om het begrip 'wild' nader te definiëren en de status van 'wild' in de wetgeving te beoordelen. Daarnaast is het ook belangrijk na te gaan of de mogelijkheden voor wildbeheer nog van invloed zijn op de aansprakelijkheidsvraag. In dat verband is bekeken welke mogelijkheden de Flora- en faunawet biedt voor wildbeheer, alsmede of het voor privaatrechtelijke aansprakelijkheid van belang is of en in hoeverre gebruik is gemaakt van een publiekrechtelijke bevoegdheid tot wildbeheer. Daarna is onderzocht welke juridische mogelijkheden voor schadeverhaal er zijn bij aanrijdingen met wild. Ten slotte is gekeken naar verschillende ongevalsituaties en de relevantie daarvan voor de aansprakelijkheid.

1 Wat is 'wild'?

Met het oog op de afbakening van het onderzoek is met name gekeken naar edelherten, reeën, damherten, wilde zwijnen en moeflons. Er is echter nader onderzoek verricht naar het begrip 'wild', aangezien de reikwijdte van hetgeen onder 'wild' wordt begrepen relevant is in relatie tot aansprakelijkheidsvragen.

Een wild dier is een dier dat van nature in het wild voorkomt en dat in zijn voor zijn aard natuurlijke vrijheid leeft. Of daarvan sprake is onder meer afhankelijk van de vraag of sprake is van een omheind terrein; tevens dient hierbij gelet te worden op de natuurlijke habitat van het dier en de beschikkingsmacht van de mens. Dit laatste kan worden vastgesteld aan de hand van drie criteria, namelijk de aard en omvang van het terrein, de mate van 'verwildering' van de dieren en de mate waarin het dier in staat is zichzelf in leven te houden zonder menselijk ingrijpen. Is een terrein niet of niet doeltreffend afgesloten en is er geen beschikkingsmacht van de mens, dan zijn dat aanwijzingen dat het gaat om een wild dier.

De term 'wild' is op zichzelf geen juridische term. Voor beantwoording van de aansprakelijkheidsvraag is echter wel van belang hoe in het wild levende diersoorten juridisch gekwalificeerd kunnen worden. In dit onderzoek worden in dit verband drie verschillende groepen dieren onderscheiden:

¹ <www.nieuwsbank.nl/inp/2005/10/31/r180.htm>.

² <www.destentor.nl/regio/veluwenoord/nunspeet/3341067/Sterke-groei-aantal-aanrijdingen-met-wild.ece>.

Publicatie Wild op weg. *Aanrijdingen met wild: wie is verantwoordelijk en wie betaalt de prijs?*
Door Tom Booms, Ernst Plambeck, Machteld de Vries en Steven van Waas
Utrecht: Kennispunt 2008, Faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie
ISBN 978-90-5213-163-4
Begeleiders Prof. mr. A.A. Freriks, mw. mr. ing. I. Boissevain

1. dieren die in iemands bezit zijn;
2. dieren die in volledige vrijheid leven
3. en dieren die in een aanwijsbaar gebied leven. (in dit onderzoek wordt onder een 'aanwijsbaar gebied' een natuurgebied verstaan dat enige begrenzing kent, geografisch dan wel fysiek bijv. door middel van een hek).

Op deze dieren kan verschillende wet- en regelgeving van toepassing zijn.

1. Welke mogelijkheden biedt de Flora- en faunawet voor wildbeheer?

De Flora- en faunawet geeft een aantal mogelijkheden voor het beheer van populaties van wilde dieren (beheer) en het treffen van maatregelen ter voorkoming of beperking van de door hen toegebrachte schade (schadebestrijding) Schadebestrijding is bij groot wild niet mogelijk. Beheer is mogelijk op basis van artikel 67 of 68 Ffw. Hierbij dient aan de volgende criteria te zijn voldaan:

- Er mag geen afbreuk worden gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort en er dient een alternatieventoets te worden uitgevoerd. Dit laatste houdt in dat er geen andere bevredigende – minder belastende - oplossing mag bestaan.
- Bij toepassing van artikel 68 dient verder nog te zijn voldaan aan een *doelcriterium*: ontheffing wordt slechts dan verleend als een van de limitatief in de Flora- en faunawet of AMvB opgesomde belangen in het geding is.
- Artikel 67 Ffw bevat een generieke aanwijzingsbevoegdheid, Artikel 68 Ffw biedt juist de mogelijkheid tot het verlenen van (individuele) ontheffingen. Daarnaast is een belangrijk verschil dat artikel 68 lid 1 sub e een restbepaling bevat, waaronder de 'andere' aan te wijzen belangen vallen.

Artikel 75 Ffw wordt vaak gebruikt als restbepaling om (nog) andere jachtmethoden toe te staan.

Als geen gebruik wordt gemaakt van beheermogelijkheden, kan dit van invloed zijn op toepassing van een onrechtmatigheidscriterium bij schadeverhaal.

- 2 Welke mogelijkheden zijn er per ongevalsituatie om iemand aansprakelijk te stellen?

Er bestaan verschillende ongevalsituaties waarbij wild betrokken kan zijn. Allereerst kunnen dieren in verschillende omstandigheden verkeren. Hiervoor zijn in het onderzoek de navolgende voorbeelden verder uitgewerkt: Een hert in een hertenpark, een hert dat vrij rond kan lopen en een hert in een met wegen doorkruist natuurpark. Bij al deze voorbeelden kunnen zich, in een geval een ongeval plaatsvindt, verschillende situaties voordoen. Het kan gaan om een dier dat niet is te herleiden tot een aanwijsbaar gebied, een dier dat is uitgebroken uit een aanwijsbaar gebied of een dier dat schade veroorzaakt binnen een aanwijsbaar gebied. Al deze varianten kunnen onder omstandigheden tot aansprakelijkheid leiden.

Er bestaan vier verschillende vormen van aansprakelijkheid bij ongevallen tussen automobilist en wild:

- aansprakelijkheid van de bezitter van een dier op grond van art. 6:179 BW;
- aansprakelijkheid van de wegbeheerder op grond van art. 6:174 BW;
- aansprakelijkheid van de grondbeheerder op grond van art. 6:162 BW en

Publicatie Wild op weg. *Aanrijdingen met wild: wie is verantwoordelijk en wie betaalt de prijs?*
Door Tom Booms, Ernst Plambeck, Machteld de Vries en Steven van Waas
Utrecht: Kennispunt 2008, Faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie
ISBN 978-90-5213-163-4
Begeleiders Prof. mr. A.A. Freriks, mw. mr. ing. I. Boissevain

- aansprakelijkheid van de overheid met een beheermogelijkheid op grond van art. 6:162 BW.

Uit het onderzoek blijkt dat de aansprakelijkheidsvraag niet éénduidig te beantwoorden is. Om meer duidelijkheid te scheppen, komt in het onderzoek een aantal aanbevelingen naar voren:

- de overheid kan meer duidelijkheid bieden omtrent aansprakelijkheidsrisico's voor aanrijdingen met wilde dieren;
- de overheid kan duidelijker definiëren wat zij onder een wild dier verstaat;
- indien onduidelijk blijft wie aansprakelijk is voor verkeersschade veroorzaakt door wild, kan er mogelijk een regeling worden getroffen om schade te vergoeden uit een overheidsfonds (vergelijkbaar met Faunafonds);
- onderzocht kan worden wie de kosten moet vergoeden voor het behandelen en/of opruimen van het aangereden wild.

De achterliggende vraag van het onderzoek betref de noodzaak van beheer van populaties wild door middel van bejaging, teneinde (verkeers-)schade te beperken. Door verdere uitwerking van deze aanbevelingen, kunnen meer concrete afspraken worden gemaakt over vergoeding van de schade. Daarnaast kan onderzoek worden gedaan naar alternatieven om (schade door) aanrijdingen met wild te voorkomen, Bij maatregelen zoals hekken en beperking van de maximumsnelheid kunnen aanrijdingen mogelijk op een andere manier dan door beheerjacht worden tegengegaan.